

Bibliografi om mission er behæftet med åbenbare mangler

KD

20/1-1983

»Litteratur om dansk mission 1945-1981« kan gøres meget bedre

Kommentar

Af
Kai Kjær-Hansen

»Mange vurderinger kan uden tvivl anfægtes, noget skulle have været med — andet burde have været udeladt«. Siger Mogens Jeppesen i sit forord til »Litteratur om dansk mission 1945-1981«, en bibliografi, som er udarbejdet på foranledning af Statens humanistiske Forskningsråd som et ud af flere forskningsprojekter om dansk mission og kulturpolitik. Formand for dette projekts styringsgruppe er professor Eduard Nielsen, og årsbudgettet er på ca. 500.000 kr. i en fire-fem års periode.

Der findes vist ikke den bibliografi, hvor der ikke kan anfægtes nogle »vurderinger«. Al forskning er stykkevis, og med denne bibliografi, som indeholder 725 rubrikker, er man da også kommet et stykke på vej.

Hvad man imidlertid kan anfægte er arbejdsmetoden og mangel på vurdering overhovedet på flere punkter. Hvad ordet »dansk« dækker er ikke gjort tilstrækkeligt klart. Ganske vist siges det for den teoretiske dels vedkommende, at der »er medtaget materiale offentliggjort i Danmark«. Bortset fra at man ikke er konsekvent her,

har man på forhånd afskåret sig fra at opføre væsentlig litteratur af danskere om mission samtidig med at ikke-danskeres bidrag om mission er opført, bare fordi det er publiceret på dansk. Videre har man foretaget en afgrænsning »i forhold til polemiske tekster« uden nærmere at definere, hvad dette dækker. Dette er uheldigt, da ikke al polemik er gold. Teologistuderendes ikke-offentliggjorte specialer og emnekredse er opført, hvilket er fint, selv om man kan undre sig over, at heller ikke denne registrering er gennemført konsekvent.

Rent galt er det fra et forskningssynspunkt, at forfatteren på forhånd afskærer sig fra et rigt kildemateriale. Dette kunne man se stort på, dersom bibliografien var et privat foretagende. Men nu er det altså Statens humanistiske Forskningsråd som står bag projektet, hvilket kan give anledning til nogle kritiske bemærkninger.

Som en ud af flere forklaringer på, hvordan materialet er udvalgt, nævnes det i forordet:

»Med undtagelse af Dansk Missionsblad har missionselskabernes blade ikke været inddraget. Det skyldes, at deres indhold normalt falder udenfor, hvad denne bibliografi har sigtet mod at registrere. Det betyder uden tvivl, at nogle få artikler mangler i bibliografien, men det ville have været et uforholdsmæssigt stort arbejde at lokalisere disse«.

Dette er ikke mindre end et fatalt udgangspunkt for et forskningsprojekt om litteratur om dansk mission. Og styringsgruppen burde have væ-

ret opmærksom på dette.

Når man i forskningen udtaler sig om, hvad der er normalt, må man have været kilderne igennem. Hvis man har været de andre missionselskabers blade og tidsskrifter igennem, kan det imidlertid ikke være »et uforholdsvist stort arbejde at lokalisere« de påståede »få« relevante artikler. Nu har man stillet sig tilfreds med en fornemmelse og et postulat om, at Dansk Missionsblad er unik i forhold til andre missionselskabers organer. Hermed er opstillet en kontrast, som er en konstruktion.

Et par eksempler kan belyse, hvor fatal dette udgangspunkt er for det pågældende forskningsprojekt.

Jeg befinder mig på aldeles sikker grund, når jeg anfører, at der f.eks. i Israelsmissionens blad er lige så mange principielle artikler som i Dansk Missionsblad. Og jeg har en begrundet mistanke om, at der på årsbasis i

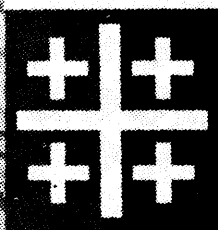
Kai Kjær-Hansen: — Det afgørende spørgsmål er, om forskningsprojektets styringsgruppe har vovet mod til at erkende de åbenlyse mangler.

EVANGELIET

og den jødiske verden

Ny bog

Udgivet af
Den Danske
Israels
Mission

1-2
1982

Israelsmissionens blad rummer lige så mange principielle artikler som Dansk Missionsblad, mener Kai Kjær-Hansen, men kun sidstnævnte blad figurerer i bibliografien.

gennemsnit mindst er én artikel fra nogle af de øvrige missionselskabers blade som ville være medtaget i bibliografien, dersom de var trykt i Dansk Missionsblad.

Det vil føre for vidt i denne sammenhæng nærmere at dokumentere dette. Men det forekommer aldeles uforsvarligt i et forskningsprojekt på forhånd at afskære sig fra relevante artikler om mission, skrevet af danskere, bare fordi de ikke er publiceret i de rigtige tidsskrifter.

Luthersk Mission

Det fatale udgangspunkt har videre medført, at en organisation som Luthersk Missionsforening, som hører til gruppen af de »større« sendende danske folkekirkelige organisationer, når antallet af missionærer tages i betragtning, overhovedet ikke er rubriceret. Missionselskaber, som har ganske få — eller slet ingen — udsendte missionærer, er blevet rubriceret i den historiske del af biblio-

grafien, hvad rimeligt er. Klart er det, at udsendte missionærer nødvendigvis ikke behøver at være ligefrem proportional med en produktion af relevant litteratur om mission. Nu er sagen imidlertid den, at der også i blade og tidsskrifter i LMs regie findes artikler med refleksion om missions væsen mv., og hvor niveauet, problemstillingen og problembehandlingen kommer fuldt på højde med andre artikler, som er opført fra andre blade.

I denne forbindelse nærmer det sig det groteske, at man har medtaget en opbyggelig børnebog, udsendt af Juniorforlaget (LMs børne- og juniorforlag), men skrevet af en nordmand om en norsk missionær (nr. 195). At placere en sådan bog lige efter et par digre afhandlinger er udtryk for total mangel på vurdering, når man ellers ikke har taget den genre med, idet jeg her ser bort fra, at det måske netop er den slags bøger, der skaber missionærer. Men det er en anden sag.

I dusinvis af eksempler kan fremdrages på, at artikler er medtaget i bibliografien, ikke fordi de handler om dansk mission, ikke fordi de er skrevet af danskere, men fordi de — mere eller mindre tilfældigt — er oversat til dansk. Og altså står de »rigtige« steder, dvs.: ikke i missionselskabernes blade.

At sådanne artikler har noget at sige til dansk mission — for hvad har ikke det? — gør det ikke berettiget at indføre dem i en bibliografi om dansk mission. Svenskere og nordmænd, der skriver om Paulus' hedningemission, altså helt klare nytestamentlige afhandlinger, som er historiske og ikke applicerer på nutidig mission, hører heller ikke hjemme her. Ikke fordi moderne mission skal løsrives fra den nytestamentlige forskning, men fordi bibliografien i givet fald så måtte svulme op og blive helt uoverskuelig. En række artikler fra Dansk teologisk Tidsskrift falder ind under samme kategori.

Det værste er naturligvis ikke, at der er kommet for meget med, men at man har ledt for lidt i relevante tidsskrifter.

Vedrørende det forhold, som jeg er bedst i stand til at kontrollere, nemlig »Den danske Israelsmission« og »Kirkens forhold til Israel«, er der så åbenbare mangler, at det er skrigende. Mistanken vækkes, at noget tilsvarende gør sig gældende i registreringen af andre missionselskabers litterære produktion.

I sig selv er det uforståeligt, at man har sat én mand med assistance af en overbibliotekar på denne opgave og har styret uden om missionselskaberne. Kritikken af det foreliggende arbejde går derfor ikke så meget på forfatteren som på styringsgruppen. Hvorfor har man dog ikke ladet missionselskaberne og andre være medarbejdere på dette projekt?

Som bibliografien nu foreligger, trykt som særnummer af Nordisk Missionstidsskrift — uden at dette tidsskrifts redaktion har haft noget at gøre med indholdet af bibliografien — har vi fået et udkast til »Litteratur om dansk mission 1944-1981«. Som sådan har

arbejdet ikke været forgæves. Herefter kan (bør?) styringsgruppen sende dette udkast til høring hos missionselskaberne og andre personer, som er involveret i praktisk mission og refleksion herom. Men det kræver vovemod.

Der skal imidlertid ikke meget vovemod til at hævde, at en tilfredsstillende bibliografi vil komme til at se helt anderledes ud. Det er ikke gjort med at pille et par artikler ud og sætte et par andre ind. Hvis bibliografien skal være om dansk mission og/eller af danskere, skal mindst et halvt hundrede artikler ud og mindst hundrede relevante bidrag tilføjes.

Vovemod

Det afgørende spørgsmål er, om styringsgruppen har vovemod til at erkende de åbenlyse mangler. For selv om bibliografien kun udgør en lille del af det samlede forskningsprojekt, som nu er i gang, må det konstateres, at styringsgruppen ikke har haft tilstrækkelig styr på dette projekt og spørgsmålet kan rejses, hvordan de styrer de andre projekter. Selv i tiden, hvor den danske krone står svagt, er det immervæk noget at styre 500.000 kr. på årsbasis.

Viser styringsgruppen et sådant vovemod, skulle det såmænd ikek undre mig, om missionselskaber og andre vederlagsfrit ville yde kompetent hjælp og sætte røde streger samt komme med forslag om, hvad de mener, er relevant litteratur om dansk mission og af danskere, hvilket styringsgruppen så kunne evurdere og vægte mod hinanden.

Selv om det fuldkomne hører en anden verden til, og der altid i en bibliografi vil være registreret noget, som kan kritiseres, kan »Litteratur om dansk mission 1945-1981« ikke blot gøres lidt bedre, men meget bedre.

Har styringsgruppen ikke dette vovemod, er der imidlertid ikke noget til hinder for, at andre kan gå i gang. Men det var j ikke det, der var meningen, når statens humanistiske Forskningsråd har stillet penge til rådighed for udfærdigelsen af en bibliografi om dansk mission.